

EDUKATIVNI PROJEKT "CVIJET"

Mila Škarić
Arheološki muzej
Zagreb

V eć dvije godine za redom muzejski pedagozi grada Zagreba i Županije zagrebačke surađuju s Muzejskim dokumentacijskim centrom na zajedničkim edukativnim projektima.

U projektu 1996. godine pod nazivom *Što je u muzeju oduševilo profesora Baltazara?*, sudjelovalo je 15 muzeja iz Zagreba i okolice. Projekt je uspio i stečena su važna iskustva.

Kustosi pedagozi grada Zagreba i Županije zagrebačke zaključili su da bi svaki sljedeći projekt trebao biti pod vodstvom jednoga od muzejskih pedagoga u suradnji s MDC-om. Tako je za voditeljicu projekta za 1997. g. pod naslovom *Cvijet*, izabrana Mila Škarić, prof., muzejska pedagoginja Arheološkoga muzeja u Zagrebu i radna grupa u sastavu: mr. Anica Ribičić Županić (MGC Mimara) i dipl. inž. Miljenko Paunović (Tehnički muzej)

S *Cvijetom* umjesto ulaznice

za propagandu, mr. Dubravka Peić Čaldarović (Hrvatski povijesni muzej) za fotodokumentaciju, Elizabeta Serdar, prof. (Hrvatski školski muzej) za koordinaciju završne svečanosti, Srećko Škrinjarić, knjižničar (Arheološki muzej u Zagrebu) za marketing, dipl. inž. Renata Brezinsčak (Hrvatski prirodoslovni muzej) za uredništvo knjižice-cvijet.

Postavilo se pitanje: kako uspješno organizirati tako veliki projekt s financijskom potporom samo Gradskog ureda za kulturu. Projekt su dijelom trebali financirati Gradski ured za kulturu, Ministarstvo kulture RH i sponzori. MDC je zatražio 100.000 kuna, no novac je pristigao samo iz Gradskog ureda za kulturu, i to 30.000 kuna. Samo se Gradski ured, kao i prošle godine, odazvao našem projektu. Zar nije od nacionalne važnosti i edukacija naše djece? Zar nije važno obrazovati djecu koja će sutra biti naši veleposlanici u svijetu, direktori raznih tvrtki, ministri, radnici ili jednostavno roditelji koji će biti uzor svojoj djeci?

Zahvaljujući upornom radu Srećka Škrinjarića iz Arheološkoga muzeja u Zagrebu, uspjeli smo od raznih sponzora dobiti mnogo poklona za djecu, u vrijednosti od oko 40.000 kuna. Tim sredstvima izveli smo pravo malo čudo s obzirom na to da su se poteškoće radale svakodnevno i to od najne očekivanih strana. Ideja za projekt pod nazivom *Cvijet*, potekla je iz MDC-a od Želimira Laszla i Tončike Cukrov. Mnogo se radilo na tome da se odgovori na temeljno pitanje: što taj projekt mora prezentirati i izazvati kod djece, pa su kustosi i muzejski pedagozi krenuli na posao u potrazi za konkretnim cvijetom u svom matičnom muzeju. Temu za projekt se može još izmisliti, ali kako je prilagoditi različitosti muzeja, teži je zadatak. Kustosi pedagozi izvrsno su razradili temu i napravili razne igre unutar svojih muzeja s izložbama, radionicama, istraživanjima i posebnim radnim listićima i knjižicama za djecu osnovnoškolske dobi. Da se nismo zadržali samo u okviru muzeja govori nam i program koji su realizirale muzejske pedagoginje Malina Zuccon Martić (Muzej za umjetnost i obrt), Željka Jelavić (Etnografski muzej) i Elizabeta Serdar (Hrvatski školski muzej). Posjetile su i na poseban način uključile i bolesnu djecu iz Specijalne bolnice za bolesti dišnog sustava na Srebrnjaku organizirajući radionice o temi *Cvijet*.

U ovom projektu surađivalo je 19 muzeja, dok je u edukativnoj i nagradnoj igri sudjelovalo više od 3000 djece, od kojih je 1054 obišlo 10 i više muzeja. S obzirom na prošlogodišnji projekt, gdje je 805 djece obišlo 10 muzeja, projekt *Cvijet* ne pokazuje samo uspjeh već i potrebu ovakvih edukativnih projekata. Sigurno da bi sudionika bilo više da smo organizirali igru preko škola, ali naš je cilj bio djecu potaknuti na individualni posjet muzejima. Sa školama djeca moraju posjećivati muzeje, a mi smo htjeli pobuditi njihovu znatiželju za muzejom i to smo uspjeli na djeci najpristupačniji način – igrom. Krenuli smo

izvršnim putem edukativnih ideja, na kojem nikako ne smijemo stati, već ih samo i dalje poticati.

Muzeji-sudionici projekta *Cvijet* i njihovi kustosi-pedagozi koji su osmislili programe po abecednom redu su:

1. Arheološki muzej u Zagrebu – Mila Škarić, prof. – tiskan je radni istraživački deplijan pod naslovom “Uzmi plan lapidarija i zajedno s Arhimirom potraži cvjetove u kamenu”;
2. Etnografski muzej – Željka Jelavić, prof. – izloženi su predmeti s cvjetnim motivima, predmet koji se djeci najviše svidio trebalo je nacrtati;
3. Fundacija Ivana Meštrovića, Atelijer Meštrović – Danica Zima, prof. – napravljen je radni listić “CVIJET je najsretniji u prirodi” – Ako ga ipak ubereš, gdje ćeš ga odložiti? Upoznavanje sudionika s jednim Meštrovićevim djelom – vazom;
4. Galerija Matije Skurjenija – Vesna Vrabec, prof. – tiskan je radni listić na kojima su obrađivani likovni pojmovi slike Matije Skurjenija “Zoološki vrtić”;
5. Gliptoteka HAZU – Vesna Mažuran Subotić, prof. – trebalo je pronaći izložak s motivom cvijeta;
6. Hrvatski muzej naivne umjetnosti – Vlasta Gracin Čuić, prof. – trebalo je pronaći izložak s motivom cvijeta predstavljen slikom Ivana Rabuzina “Moj zavičaj”;
7. HPT muzej – Nedjeljko Nžić, prof. – CVIJEĆE na poštanskim markama – izložene su bile posebne hrvatske poštanske marke sa cvjetnim motivom te sva dokumentacija vezana uz izradu marke;
8. Hrvatski povijesni muzej – mr. Dubravka Peić Čaldarović – Čime “cvjetaju” grbovi? Mala edukativna izložba s radnim listićem i pitanjem vezanim uz izložbu;
9. Hrvatski prirodoslovni muzej – dipl. ing. Renata Brezinščak i mr. Edo Kletečki – izložba na temu CVIJET i slaganje umjetnih cvjetova u radionici ili crtanje cvjetova na zidu;
10. Hrvatski školski muzej – Elizabeta Serdar, prof. – izložba radova učenika Škole za primijenjenu umjetnost i umjetnina iz sastava postava HŠM na temu CVIJET, te likovna radionica uz crtanje po zidovima;
11. Hrvatski športski muzej – mr. Đurđica Bojanić – kako nemaju svoj izložbeni prostor, svoj izložak postavili su u MGC muzeju Mimara – priznanje dr. Franji Bučaru s lovorom kao motivom cvijeta;
12. MGC – Muzej Mimara, mr. Anica Ribičić Županić – muzejska igra u kojoj je trebalo samostalno pronaći

umjetnine u stalnom postavu, koje su izabrane na listu papira;

13. Muzej Prigorja – Dubravka Habuš-Skendžić, prof. – izložba s etnografskim predmetima, koji imaju motiv cvijeta – radni listić vezan uz zaštitu okoliša i kulturne baštine uz likovnu radionicu;

Radionica edukativne igre Cvijet u Specijalnoj bolnici za bolesti dišnog sustava djece i mladeži, Zagreb

14. Muzej suvremene umjetnosti – Nada Beroš, prof. – izabrana je jedna umjetnina retrospektivne izložbe Josipa Seissela – priređen je radni listić s pitanjem u vezi s obilježenoj umjetninom;
15. Muzej Tropolja – Olgica Lastrić, prof. – trebalo je pronaći cvijetom obilježeni etnografski predmet;
16. Muzej za umjetnost i obrt – Malina Zuccon-Martić, prof. – likovna radionica na temu Cvijet, nakon što su djeca razgledala stalni postav;
17. Strossmayerova galerija starih majstora HAZU – mr. Sanja Cvetnić – Muzejska igra: “Od CVIJETA do CVIJETA po Strossmayerovoj galeriji” uz radnu knjižicu posebno realiziranu za ovu prigodu;
18. Tehnički muzej – dipl. ing. Kresimir Bašić – Od CVIJETA do meda (likovna radionica, predavanje, apisarij);
19. Tiflološki muzej – Željka Sušić, prof. – suradnja s lakše retardiranom djecom pri posjetu muzeju i pri rješavanju radnih listića.

Povod i cilj projekta *Cvijet*

Povod za projekt je bio obilježavanje Međunarodnog dana muzeja 18. svibnja 1997. godine, a cilj projekta bio je da igrom i zabavom privučemo osnovce na individualni posjet muzejima.

Ideja je bila da temom *Cvijet* objedinimo raznolikost muzeja i njihovih zbirki. U svakom muzeju sudioniku djecu je dočekao poseban program zadan na ovu temu i smišljen samo za ovu prigodu. Ovakvim programima unutar muzeja djeca su trebala zaključiti da su muzeji, iako različiti, u mnogo čemu ipak slični. Igra je započela 15. travnja i trajala je do 15. svibnja 1997. godine. U tom periodu djeca su morala obići bar 10 muzeja – sudionika i tamo obaviti postavljenu zadaću. Pri ulazu u prvi muzej dijete je moglo kupiti, za ovu priliku posebno dizajniranu knjižicu-cvijet, koja se sastojala od 20 latica. Svaki muzej imao je svoju laticu određene boje. Knjižica-cvijet se prodavala po simboličnoj cijeni od 10 kuna, a ujedno je bila i ulaznica u sve

Jedna od igara na završnoj svečanosti

muzeje tijekom igre. Nakon obavljenog programa u jednom muzeju, dijete je dobilo zig tog muzeja za obavljenu zadaću. Nakon najmanje 10 posjećenih muzeja, na kuponu koji je služio i kao naslovni list knjižice-cvijet, dijete je upisalo svoju adresu i, nakon što ju je predao djelatniku muzeja, dobilo je pozivnicu za veliku završnicu koja se organizirala 18. svibnja na igralištu iza MGC muzeja Mimara.

Pri razradi ove edukativne igre mnogi su se muzeji pokazali izvrsnima u osmišljavanju zabavnih, a istodobno i edukativnih igara, istraživanja, kvizova i likovnih igraonica, neki su muzeji za ovu prigodu čak postavili i malu izložbu o temi *Cvijet*.

Djeca su se osobito veselila ne samo različitim zadacima u pojedinim muzejima već i posebnoj velikoj završnici ove igre. Na organizaciji završnice radila je stručna radna grupa, dok je redateljica programa bila Dora Ruždjak. Završna svečanost je koncipirana s obzirom na tlocrtnu zadanost, tako da se prostor igrališta iskoristio u potpunosti sa svim sadržajima koje nudi. Kombinirali smo programe na pozornici s različitim sadržajima

koji su se odvijali među publikom na igralištu. Važno nam je bilo ostvariti neposredni kontakt s djecom.

Uređenju prostora pridonijela je pozornica koju nam je posudilo Dramsko kazalište Gavella, dok smo cvijeće u teglama i rezano cvijeće dobili od cvjećarna-donatora; balone smo dali posebno napuhati helijem. Šatore na igralištu posudila nam je Hrvatska vojska. U njima su bili postavljeni štandovi muzeja-sudionika. "Čistoća" je za ovu prigodu postavila posebne kontejnere na dan završnice, a mali izviđači su održavali red i pomagali informacijama, dok nam je žed gasila donacija "Coca-Cole". Zmajari su na licu mjesta izrađivali zmajevе ocrtane cvijetom,

učenici Škole primijenjene umjetnosti su s djecom na asfaltu crtali cvjetove, športska društva su s djecom organizirala utrke na 60 m i štafetu sa cvijetom, Zajednica Nijemaca u Hrvatskoj, zbor "Drei Rosen" iz Vukovara pjevala je za djecu, dok je ZKM priredio za djecu predstavu "Čarolija lutke" u prostorima MGC Muzeja Mimare.

Na pozornici se odvijala zabava pod naslovom "Djeca djeći". Sudionici programa za djecu su bili sljedeći: Klinci s Ribnjaka, Gitaristički kvartet Funkcionalne glazbene škole, Škola za ritmiku i ples, Mala folklorna grupa "Žuna" iz Bedekovčine, Robert Mareković – Maki, Grupa Roxy, mađioničar Vladimir, pantomimičar Anton i dječja modna revija "Elegance". Voditelj cjelokupnog programa je bio Kristijan Ugrina – Kiki.

Na kraju je bilo izvlačenje glavnih nagrada, a počelo je s izvlačenjem kupona iz velike kutije od pleksiglasa na pozornici. Kako smo imali izvrstan odaziv sponzora, što je rezultiralo velikim brojem poklona, odlučili smo se da 24-ero djece dobije poklon vrećicu, dok smo najvrednije tri nagrade dodijelili na samom kraju. To su bile: serija knjiga "Povijest ljudskog roda" 19 svezaka, godina dana učenja jednog stranog jezika i putovanje u Dubrovnik avionom uz 7-dnevni boravak u hotelu.

Usput bih htjela napomenuti da nije bilo djeteta na ovoj završnici koje nije dobilo poklon, jer smo mnoge knjige, plasteline, bojice, bombone, bilježnice, olovke i drugo ostavili za ostale naše male goste. Tako su svi koji su sudjelovali, pa makar i ne izvršili zadaću dobili su malu pažnju s naše strane. Posebno smo htjeli pohvaliti školu iz koje je najviše djece individualno sudjelovalo u ovoj igri, time što smo njih 30-ak koje je škola odabrala, odveli na jednodnevni izlet u Celje u posjet *Otroškom muzeju* u organizaciji naših kolegica u Celju i sponzora koji nam je besplatno dao autobus.¹ Prije samog završetka voditelj

Kristijan Ugrina – Kiki je dobio zadatak da “šutne” prema djeci 10- ak lopti, također dobivenih od donatora. Bilo je vrlo živo i veselo – Zdenka Kovačiček pomogla je pri uručivanju poklona djeci i zapjevala, a što drugo nego prigodnu pjesmu “Žuta ruža”. Ozarena dječja lica te zadovoljna lica roditelja za sve nas je bila najveća pohvala koju smo mogli dobiti.

Svakako je važno da su tijekom cijele igre Radio Sljeme i Večernji list bili medijski pokrovitelji, a podržavali su nas Radio 101 i HRT svojim posebnim emisijama pod nadzorom mr. Anice Ribčić Županić i dipl. inž. Miljenka Paunovića. Dječji časopis “Dječji klub” objavio je sve informacije o igri, a podršku su najavili i drugi dječji listovi za sljedeću godinu.

U ovaj smo projekt u suradnji s kolegicom Željkom Sušić iz Tiflološkog muzeja uključili i djecu s poteškoćama u razvoju. Lakše retardiranu djecu dovela je kolegica u muzej te im je zajedno s muzejskim pedagogom pomogla pri izvršavanju zadataka. Nismo htjeli izostaviti ni djecu u domovima u Nazorovoj 49 i u Domu za gluhoonijemu djecu “Slava Raškaj”, kao ni djecu izbjeglica i prognanika preko Regionalnog zavoda za izbjeglice i prognanike, kojima smo poklonili oko 400 primjeraka knjizice-cvijet, kako bi mogli sudjelovati u nagradnoj igri, a za djecu s poteškoćama u razvoju smanjili broj muzeja koji su trebali posjetiti.

Cijeli projekt popraćen je video snimkom, dijapozitivima i fotografijama programa unutar pojedinih muzeja i završne svečanosti, koje su odgovorno obavili fotograf i snimatelj Hrvatskoga povijesnog muzeja s voditeljicom Dubravkom Peić Čaldarović.

Za tisak i uredništvo knjizice-cvijet, letka s uputama, postera, naljepnica, pozivnica i zahvalnica bila je zadužena Renata Brezinščak. Kustosi pedagozi i gosti dobili su bedževe, male adresare i razglednice s istim motivom kao na plakatu. U planu je tiskanje stručne publikacije kao osvrt svih sudionika kustosa pedagoga na njihov program unutar projekta *Cvijet* i njihovo viđenje cjelokupnog projekta, ako nam bude omogućeno financiranje.

Nakon završetka edukativne igre *Cvijet*, poslali smo zahvalnice svim donatorima i dobročiniteljima zajedno sa svim propagandnim materijalima.²

Dobili smo pohvale, što od profesora, pedagoga, roditelja i baka, koji su sretni da se ovakve edukativne igre organiziraju, što od

HRT-a za dobru suradnju u emisiji “Zemlja na dlanu”, i pohvalu od ravnateljice doma za djecu i omladinu, Nazorova 49.

Nama posebno važno je priznanje gde Nicole Gesche Koning, predsjednice CECE (Comite international pour l'education et l'action culturelle) pri ICOM-u, koja je kao gost bila pozvana na završnicu i tom prigodom održala zanimljivo predavanje o muzejskoj pedagogiji u Europi. Ona je izjavila u svom članku objavljenom u Vijestima muzealaca i konzervatora 3/97 – “... cvjetni program koji je organiziran u Zagrebu u povodu Dana muzeja najbolje je postignuće koje sam ikad imala prilike vidjeti”. Gđa Nicole Gesche Koning je, u nemogućnosti odlaska

Sudionici igre Cvijet s muzejskim pedagogima i kustosima

voditeljice projekta iz čisto financijskih razloga, preuzela sa zadovoljstvom ulogu prezentiranja projekta CVIJET na simpoziju CECE 97 u Rio de Janeirou.

Po uzoru na zagrebačke edukativne projekte i Split je organizirao svoju edukativnu i nagradnu igru pod nazivom *I ribe se pitaju*, koja je trajala tijekom studenoga a završnica je bila 18. siječnja 1998. godine. Na završnici je dodijeljena Zahvalnica voditeljici projekta *Cvijet* na suradnji i pomoći pri završnoj svečanosti u Splitu. Odaziv sudionika govori i sam o uspjehu edukativne igre u Županiji splitsko-dalmatinskoj – 1700 djece izvršilo je zadaću i tako obilježilo svojim brojem i godišnjicu utemeljenja grada Splita.

Da su ovakvi projekti potrebni, ne govore samo brojke, već i pohvale koje nam daju volju i snagu da unatoč pojedinačnim neshvaćanjima važnosti uloge muzejske pedagogije, kustosi pedagozi kreću dalje u novi projekt koji će se priključiti u međunarodni projekt CECE – Svi putevi vode u Rim, ove godine pod vodstvom Muzeja grada Zagreba.

Biljeske:

1. Na ovom mjestu želim istaknuti svoju zahvalnost svakoj tvrtki koja se odazvala ovoj akciji s porukom da je svaki njihov prilog došao u prave ruke.
 2. Ovom prilikom želim zahvaliti svim muzejskim pedagogima i kustosima koji su sudjelovali u projektu na izvršnom radu, a njihovim ravnateljima na podršci i razumijevanju, posebno ravnateljima radne grupe, gosp. Zvonku Festiniju, ravnatelju MGC-a Mimara, gosp. Nikoli Tvrtkoviću, ravnatelju Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja, gdi Božici Skulj, ravnateljici Tehničkog muzeja, gdi Ankici Pandžić, ravnateljici Hrvatskog povijesnog muzeja, gosp. Ivanu Vavri, ravnatelju Hrvatskoga školskog muzeja i ravnatelju Arheološkog muzeja u Zagrebu, gosp. Anti Rendiću-Miočeviću.
- Posebnu zahvalu želim uputiti Gradskom uredu za kulturu i gdi Snježani Pintarić, koji su do sada budno pratili i podržavali sve pedagoške projekte u muzejima. Na kraju zahvaljujem i gdi. Višnji Zgagi, ravnateljici MDC-a, na dobroj suradnji.

Summary:

The "Flower" educational project

After the educational project "What thrilled Professor Baltazar in the museum?", museum educators of the city of Zagreb and the Zagreb County, had come to the conclusion that the next project should be led by one of the museum educators in collaboration with the Museum Documentation Centre.

Nineteen museums took part in this project, as well as over 3000 children, 1054 of them visiting ten or more museums.

The game began on April 15th and ended on May 18th 1997. The children had to buy (for a symbolic price) a flower-shaped booklet, consisting of 20 differently coloured petals. Each colour represented a different museum. The children's assignment was to visit all the represented museums. Each museum had a flower in a different function: the Postal Museum had a flower-stamp, the Historical Museum posed the question - what flowers bloom on coats of arms?, the Archaeological Museum had flowers in stone, and so on. Each museum organised its own educational workshop. While visiting a museum, the children received a stamp from each museum that enabled them to take part in the final event. Because of a generous response from sponsors, there were many different and attractive prizes. One of the main prizes was a one-year foreign language course and a trip to Dubrovnik by plane with a seven day stay at a hotel. The final game, organised on May 18th, on the occasion of the International Museum Day, was especially interesting and a lot of fun.

Mrs Nicole Gesche Koning, President of CECE (Comite international pour education et l'action culturelle) at ICOM, stated that the Flower Educational Project was the best educational achievement she had ever seen.